

Hof ter Weeden in Kruisem

IN DE KLAS

Hof ter Weeden: een hoeve met een historie

Huise was al vroeg in trek bij Keltische landbouwers omwille van de vruchtbare grond. Ook de Romeinen zijn hier geweest. In de geschiedenis van de hoeve Hof ter Weeden zélf, kunnen we teruggaan tot in de 9de eeuw of de vroege middeleeuwen, in de Frankische tijd.

De Heilige Adelardus, kleinzoon van Karel Martel, neef van Karel De Grote, werd minister aan het Keizerlijk Hof. Deze man was dus niet de eerste de beste. Wat meer is: hij zou geboren zijn op deze plek in het jaar 751! Adelardus werd abt van de grote abdij van Corbie bij Amiens. Die abdij was erg belangrijk in de middeleeuwen. Adelardus stond mee aan de wieg van de waardevolle bibliotheek van Corbie. Zo'n 200-tal eeuwenoude unieke manuscripten daaruit worden nu met zorg bewaard in o.a. de Bibliothèque Nationale in Parijs en in Sint-Petersburg in Rusland. Spijtig rest er van de abdij in het huidige Corbie nog enkel de 18de-eeuwse ingangspoort en de middeleeuwse abdijkerk. Het grootste deel van de abdij werd verwoest tijdens de Franse revolutie op het einde van de 18de eeuw en door de gevechten aan de Somme in 1918.

Toen Adelardus stierf in 827, schonk hij een groot deel van zijn bezittingen, waaronder een deel van Huise, aan de abdij van Corbie waar zijn halfbroer hem als abt opvolgde. Er wordt verteld dat, toen Adelardus het laatste eten uit de kloostervoorraad uitdeelde aan de armen, er de dag nadien op miraculeuze wijze karrenvrachten vol eten aan de abdijpoort stonden. Twee eeuwen later werd Adelardus heilig verklaard door de Paus. Hij is patroonheilige van de tuiniers en wordt aangeroepen tegen hoge koorts.

Hof ter Weeden komt, sinds de 12de eeuw, in het bezit van verschillende Vlaamse en Franse edellieden. Uiteraard woonden en werkten die er zelf niet. Dat deden de pachters: landbouwers die er werkten voor de heer of die de heer in ruil belastingen betaalden.

In 1870 wordt de boerderij voor het eerst verkocht aan de pachters zelf: de familie Vijvens. Zij begonnen er in 1865 een graanstokerij. Het oude bakhuis werd nog iets later gebouwd.

Ondertussen is de hoeve al 130 jaar in handen van de familie De Paepe

Raf en Erna
De Paepe - Vercruysse

De 18de-eeuwse inrijpoort

Het bakhuis uit 1880

Schrijf je eigen manuscript

Laat je fantasie de vrije loop en schrijf, zoals een monnik, een mooi manuscript over een moment uit het leven van Adelardus. Daar hoort een mooi 'initiaal' bij. Een initiaal staat in het begin van een hoofdstuk. Het is meestal een versierde hoofdletter van het eerste woord.

Initiaal van manuscript uit bibliotheek van Corbie uit 800 - 810 (in de tijd van Adelardus)

A large, blank, aged manuscript page with a decorative border and horizontal lines for writing.

Hof ter Weeden, gemengd

Hof ter Weeden noemen we een gemengd landbouwbedrijf. Zo is er de pluimveestal waarin duizenden eendagskuikens opgroeien tot slachtrijpe braadkippen.

Op de velden wordt er 35 ha tarwe gezet: die wordt vooral gebruikt als voer voor de kippen. Nog eens 35 ha is aardappelteelt en er staan ook groenten zoals wortelen, erwten en bonen voor de diepvriesindustrie. Kleinere teelten zijn o. a. maïs of suikerbieten.

Eigenlijk wordt hier 'gewed op verschillende paarden' ... Zo focussen ze zich niet op één enkele sector maar gebeuren er verschillende activiteiten: zo'n beetje zoals het vroeger altijd ging op een boerderij. Krijg je eens een jaar een slechte prijs voor je aardappelen, dan kan het zijn dat de marktprijs voor kippen of voor groenten juist wel goed zit ... en omgekeerd.

Landbouwsectoren

In de landbouw bestaan verschillende sectoren die we kunnen onderverdelen in 3 grote groepen: **veelteelt**, **akkerbouw** en **tuinbouw**.

Geef telkens drie voorbeelden die onder die bepaalde sector horen en geef ook aan wat er op Hof ter Weeden binnen die sector gebeurt?

1 - VEETEELT

Voorbeelden:

In Hof ter Weeden:

pluimvee

2 - AKKERBOUW

Voorbeelden:

In Hof ter Weeden:

*aardappelen, graan,
groenten voor diepvries-
industrie,
maïs, suikerbieten*

3 - TUINBOUW

Voorbeelden:

In Hof ter Weeden:

*groenten
(brandhout)*

Een verhaal achter een tekening

Op Hof ter Weeden worden er elk jaar 35 ha aardappelen gezet. Dat betekent dat er in de schuur 1700 ton aardappelen worden bewaard. Toch is de aardappel geen plant die oorspronkelijk in Europa groeide. We vinden een allereerste Europese afbeelding van de aardappel in 1588 in België terug.

Auteur: anoniem

Bron: Topstukken Vlaanderen

Beschrijving:

1588 (16de eeuw)

Pen in bruine inkt, waterverf, potlood en papier

307 x 207 mm

Bewaard:

Antwerpen, Museum Plantin-Moretus, prentenkabinet

Hoe de aardappel tot bij ons kwam

Teresa wordt geboren in 1515 in het stadje **Avila** in Spanje. Ze is derde van 10 kinderen. In datzelfde jaar wordt Karel V gekroond. Vermits Columbus Amerika ontdekte in 1492, is hij Keizer van een groot wereldrijk 'waarin de zon nooit ondergaat'.

Op 20-jarige leeftijd wordt Teresa ernstig ziek en zal drie lange jaren in een coma belanden. Als ze uit de coma herleeft, wordt Teresa kort daarna verschillende keren overmand door momenten waarbij ze een innig contact heeft met God. God geeft haar de opdracht om nieuwe kloosters te stichten. Ze hervormt het oude klooster waar ze non is en doet de kloosterlingen terugkeren naar een leven van armoede, afzondering, gebed en stilte. Zo zullen de nonnen zich blootvoets verplaatsen.

Iets na haar dood, in 1582, zal Teresa **heilig verklaard** worden door de Paus. In de tuinen van de, door Teresa gestichte of geïnspireerde, kloosters worden, voor het eerst in Europa, aardappelen verbouwd. Je moet weten dat vier broers en neven van Teresa als **conquistadores** (Spaanse veroveraars) vochten in het verre overzeese Peru. De broers brengen voor haar aardappelen mee. Zij weten dat ze, door de knollen te eten, niet ziek zullen worden op hun lange zeereizen. Scheurbuik was toen één van de belangrijkste doodsoorzaken van scheepvaarders.

Wij weten ondertussen dat het de **vitamine C** in de aardappelen is die '**scheurbuik**' voorkomt. In Teresa's tijd worden er in het Hospitaal in Sevilla aardappelen voorgeschreven tegen allerlei kwalen zoals eczema, brandwonden en nierstenen.

In 1567 vaart Nicolas Doria, een 30-jarige Italiaan vanuit Genua naar **Sevilla**. Sevilla is in die jaren een bloeiende stad met prachtige gebouwen die worden opgetrokken met geld en goud uit de **Nieuwe Wereld**. Doria vestigt zich als bankier en vergaart zijn eigen fortuin. Als hij, op één van zijn reizen, een schipbreuk overleeft, wijdt hij, als dank, zijn verdere leven aan God. Hij voelt wel wat voor de kloosterorde van Teresa van Avila en wordt monnik in het **Karmelieten**klooster. In de kloostertuin komt hij in aanraking met de aardappelplant. In 1584 keert Doria terug naar Italië en sticht zijn eigen klooster in Genua. Hij leert de plaatselijke bisschop Bonomi kennen. Hij raadt de ziekelijke bisschop aan om aardappelen te eten en geeft hem wat knollen om te kweken.

Dat is ook wat Bonomi zal doen. Zelfs als Bonomi in 1586 naar **Mons** komt om een kerkraad voor te zitten, brengt hij zijn aardappelen mee. Aan de gouverneur van Mons, Philip De Sivry, schenkt hij twee knollen en wat zaad. De Sivry plant deze knollen en laat een **botanisch tekening** van de aardappelplant maken. De ingekleurde pentekening is zo groot als een A4-blaadje. Ze zal meer dan 430 jaar bewaard worden en bevindt zich nu in het **Museum Plantijn-Moretus in Antwerpen**. Philip De Sivry geeft de tekening aan de befaamde Carolus Clusius of Charles de l' Ecluse uit **Frans Vlaanderen**.

Clusius zal de tekening doorgeven aan bevriende plantkundigen. **Dodoens** is er zo één van. Ze studeerden allebei in Leuven. Clusius vertaalt Het Cruydenboeck van Dodoens, uitgegeven in 1554, naar het Frans. Zijn botanische tekeningen maken deel uit van de prachtige 'libri picturati', een verzameling van wel honderden **aquarellen** van planten en dieren. Deze verzameling bevindt zich nu in **Krakau in Polen**. Hij reist doorheen Spanje en Portugal en beschrijft 200 planten die hij op zijn weg tegenkomt. Van 1573 tot 1576 beheert hij de Kruidtuin van het Hof in Wenen en in die functie doorkruist hij, voor plantenstudies, heel wat Europese landen. Mede omwille van zijn godsdienstovertuiging zal hij vanaf 1593 verhuizen naar het **protestantse Leiden** waar hij de universitaire kruidtuin zal beheren. In 1601 geeft hij de publicatie uit waarin hij voor 't eerst de aardappel beschrijft.

Net in deze periode duikt de aardappel in verschillende gedrukte boeken op: o.m. de Zwitser Gaspard Bauhin zal de aardappel zijn Latijnse naam '**Solanum Tuberosum**' geven in een publicatie uitgegeven in 1596. In 1597 is er de Engelse publicatie 'Herball', uitgebracht door John Gerard in Londen en veelal gebaseerd op het werk van o.a. Dodoens en Clusius. Ook de aardappel komt er in voor maar met de foute vermelding dat die uit Noord-Amerika (Virginia) afkomstig zou zijn. De 'Herball' blijft lang een heel populair boek.

De weg die de aardappel van Zuid-Amerika naar ons bord aflegt is dus niet één rechte lijn: hij is langs verschillende wegen tot bij ons gekomen.

Denk hier maar eens over na:

Google de **groene** woorden. Wat betekenen ze?

Geef een korte levensschets van de personen die onderstreept werden.

Reizen in de 16de eeuw?

In de 16de eeuw bestaan er nog geen vliegtuigen, treinen, auto's, zelfs geen fietsen. Toch zie je dat er veel wordt heen en weer gereisd. Hoe verplaatsten Teresa, Clusius of Bonomi zich dan?

Ze gingen met de boot, schip over zee of bevaarbare rivier. Ze reden te paard

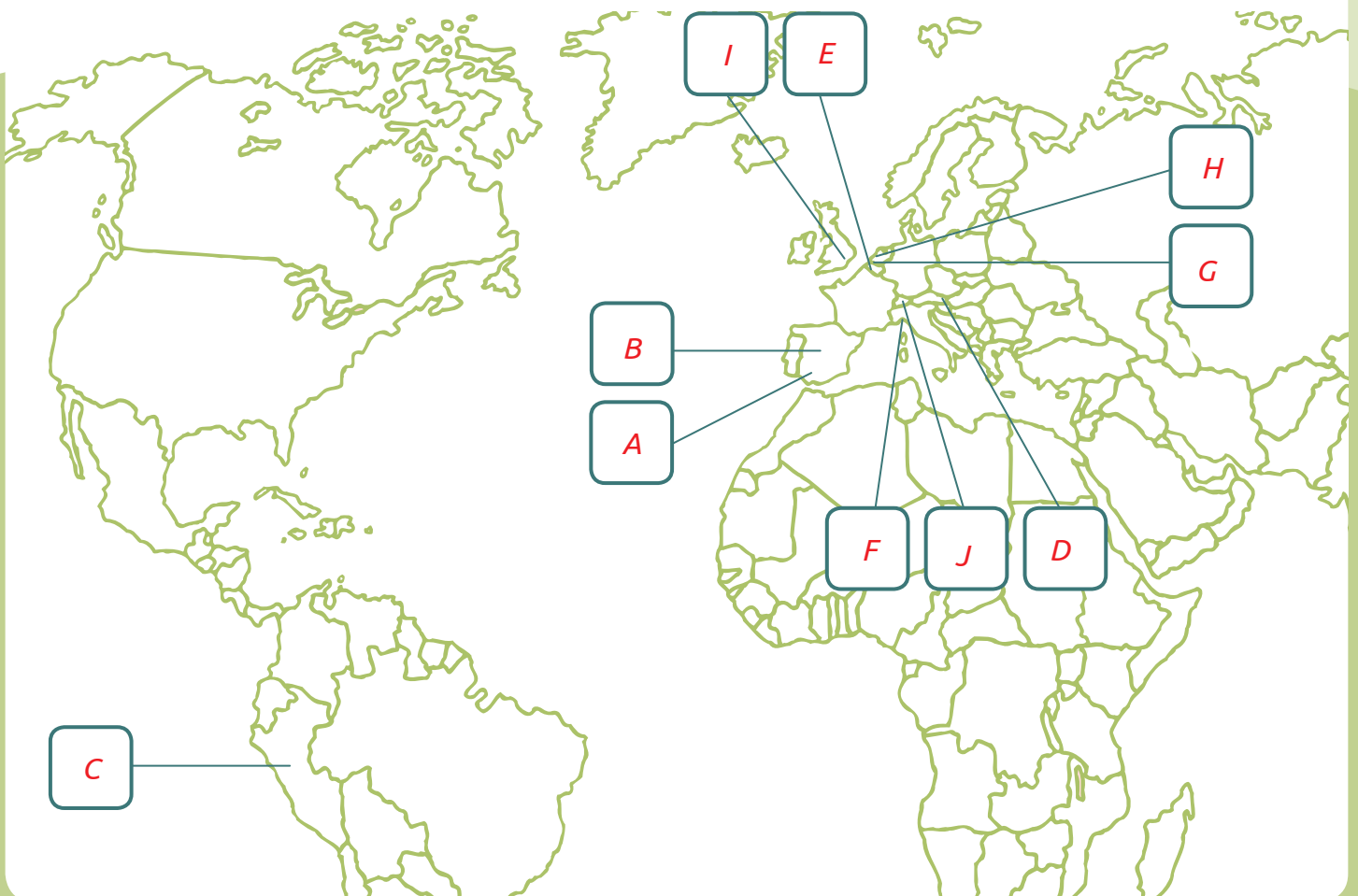
(eventueel met koets). Er werd heel veel te voet gegaan. Uiteraard ging de klasse van edelen (waar het hier over gaat) eerder te paard. Er waren vele herbergen onderweg of men zette een kamp op om te overnachten.

Duid aan op de kaart:

- De plaatsen:

A Sevilla	B Avila	C Peru	D Wenen
E Mons	F Genua	G Antwerpen	H Leiden
I London	J Zwitserland		

- Duid ook de weg aan die de kennis over de aardappel in dit verhaal maakt.

Toen werden er nog brieven geschreven

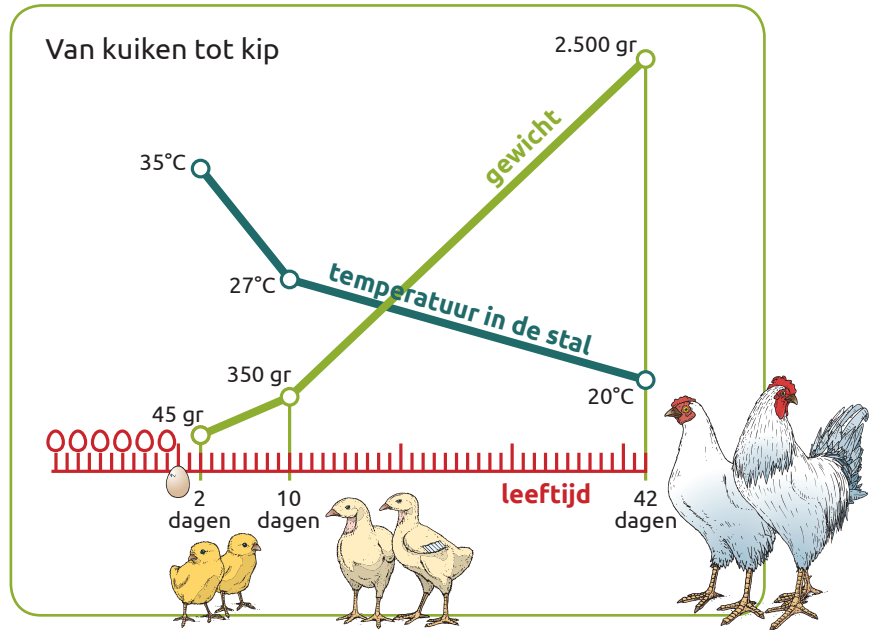
Hier zie je botanische tekening van een rode narcis van de hand van Clusius 'himself': ze zit bij een brief uit 1608 gericht aan een Italiaanse collega. Van Clusius werden méér dan 1000 brieven bewaard. Deze zijn niet alleen van onschatbare waarde voor plantkundigen maar ze geven ons ook een inkijk van hoe het leven verliep bijna vijf eeuwen geleden.

Maak hier zelf een botanische tekening van een aardappel. Het komt er op aan heel nauwkeurig te kijken en juist na te tekenen. Je mag zelfs een meetlatje gebruiken. Probeer de aardappel te tekenen op ware grootte.

Een stal vol kippen

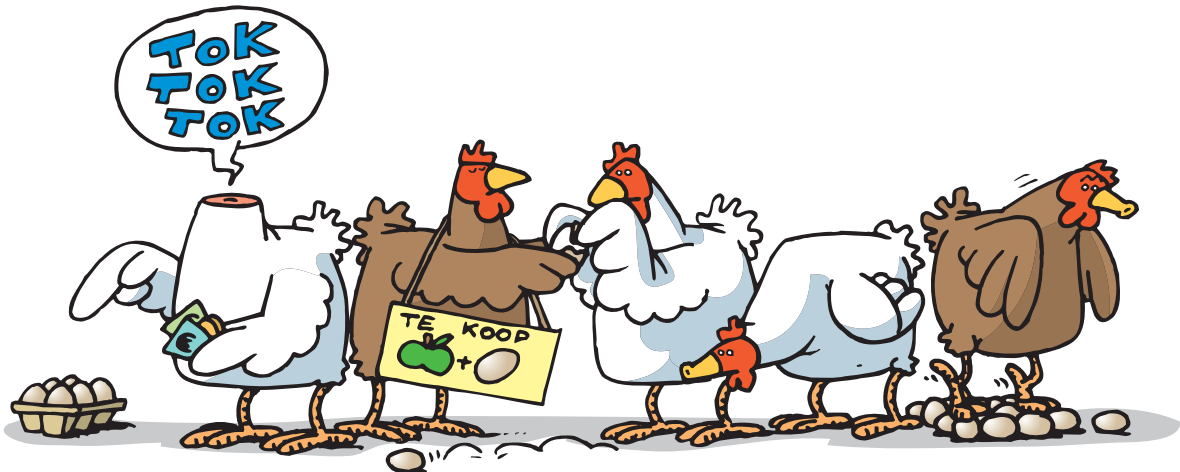
In de grote kippenstal zitten duizenden kippen. Ze komen in de stal als eendagskuikens. Daar groeien ze op en na 6 weken of 42 dagen zijn ze groot genoeg om te vertrekken naar de kippenslachterij. De stal wordt grondig gekuist en zal opnieuw onderdak bieden aan nieuwe duizenden eendagskuikens. Beschrijf in een korte tekst wat de onderstaande grafiek je vertelt.

De ééndagskuikens komen binnen en wegen 45 g. Het is dan 35 °C in de stal.

Naarmate ze ouder en zwaarder worden zal de omgevingstemperatuur dalen. Zo is het er nog 27 °C als ze, na 10 dagen, 350 g wegen. Op het eind is het er nog 20 °C en de kuikens verlaten de stal, na 42 dagen, als ze 2,5 kg wegen.

Vind jij de spreekwoorden die verstopt zitten in de onderstaande tekening?

- Kakelen als een kip zonder kop*
- Voor een appel en een ei verkopen*
- Zijn ei kwijt raken*
- Over eieren lopen*
- Een eitje te pellen hebben met iemand*
- Eieren voor zijn geld kiezen*

Zonnepanelen of een houtvuur?

Hof ter Weeden heeft ze allebei: zonnepanelen én een houtvuur. De zonnepanelen zorgen voor elektriciteit om o.a. de kippenstallen te ventileren maar ook voor de verlichting en de automatische voeding. De elektriciteit zet ook het computer-gestuurde (en heel grote) houtvuur aan het branden. Dit verwarmt de stallen. Het vuur werkt op houtsnippers. Deze houtsnippers komen van houtkanten en wilgen of populieren in de omgeving van de boerderij die regelmatig gesnoeid of gekapt worden. Dit scheelt op jaarbasis 40.000 liter stookolie en heel veel CO₂ in de lucht. Ook het houtvuur stoot CO₂ uit maar de gesnoeide hakbosjes hebben een gelijkaardige hoeveelheid CO₂ nodig om terug aan te groeien ... tot ze weer gesnoeid kunnen worden. De rook uit de schouw wordt ont-stoft.

Onderstaande formule geeft aan hoeveel liter stookolie en hout je nodig hebt om een bepaalde hoeveelheid energie op te wekken (= kilowattuur).

$$100 \text{ l stookolie} \quad \text{[oil barrel icon]} \quad = \quad 1000 \text{ Kwh} \quad = \quad \text{[wood pile icon]} \quad 1 \text{ m}^3 \text{ droog hout} = 285 \text{ kg} \text{ (vochtgehalte 30\%)}$$

Reken uit:

Je kan er van uitgaan dat een rij van 100 m knotwilgen, zijnde een 15-tal bomen, die elke 8 jaar geknot worden, een gelijke hoeveelheid energie opwekt als 500 l stookolie (mazout).

Hoe lang zou de rij knotwilgen moeten zijn als je daar een huis voor een doorsnee gezin mee wilt verwarmen? Weet dat ze jaarlijks ongeveer 3000 l stookolie verbruiken. Hou er ook rekening mee dat je elk jaar deze hoeveelheid nodig hebt.

$$3000 \text{ l} : 500 = 6 \rightarrow 6 \times 100 \text{ m} = \text{een rij van 600 m knotwilgen}$$

MAAR je kan maar knotten om de 8 jaar dus moet je elk jaar dat je niet knot ook

600 m voorzien x 8 = 4800 m oftewel afgerond een 5-tal km lange rij. Deze hoeft

natuurlijk niet op ene lange rij ze kan ook een afboording vormen van enkele

percelen, de beek of sloot, ...

Familie De Paepe probeert spaarzaam en milieuvriendelijk om te gaan met o.a. bodem, energie, bemesting, water en de boerderijgebouwen. Naast de zonnepanelen en de houtverbrandingsinstallatie, gebruikt Hof ter Weeden nog altijd bijkomend fossiele brandstoffen maar er wordt blijvend nagedacht om dit in de toekomst te vermijden en tot een volledige CO₂-neutrale bedrijfsvoering te komen, wat betekent: met een nul-uitstoot van CO₂.